

AKASZTÓK

Legenda az Árusok teréről

MÁNDY IVÁN

— Hát így kell találkozoznunk? Hát így kell téged idecipelni? Valósággal nyakon ragadni egy régi barátot? Milcsi! Milcsi!

A zömök, kopaszos férfi rádólt egy próbababa vállára, a fejét ingatta. Megkaparta borotvátlan arcát, egy sajnálkozó mozdulatot tett.

A szőke bajuszos, pufók képű Milcsi előtte ült egy zongoraszéken. Mintha arra várna, hogy eléje gördítsenek egy zongorát. Arcán riadt mosoly, két keze a térdén. — Már régen be akartam nézni hozzád. — Keze lecsúszott a térdről, elindult a nadrág varrásán, le-föl, végig a nadrág varrásán. — Már régen gondoltam rá, és éppen a múltkor mondtam is valakinek... — Elhallgatott. Azt a borotvátlan arcot nézte, a próbababákat és az akasztókat. Vasrúdon lógtak az akasztók, körben a bódében. Női blúzokat vártak a vidám, színes vállfák. A komolyabbak férfizakót, télikabátot. De azok a hatalmas, öreg akasztók nem vártak már semmire. Vasrúdon lógtak, váll a váll mellett.

Gramofon szólt egy távoli bódéból, kedves, könnyű zene.

— Hallod, Milcsi? — Felemelte az ujját. — Én is szerettem volna egy gramofont. Akkor mégiscsak más... akkor mégiscsak van egy kis hangulata az egésznek. De hát most már nem is gondolhatok ilyesmire.

Próbababák, meztelen felsőtestű próbababák. Akasztók, végig a vasrudakon, és egy varrógép.

— A feleségem ide jár varrni. Még nem is olyan régen külön műhelye volt.

A pufók képű hallgatott. Keze még mindig a nadrág varrásán csúszkált. Aztán végre megszólalt.

— Majd összeszeded magad. Tudod, hogy van ez.

— Tudom! Én aztán tudom!

Akárcsak az akasztók jajdultak volna fel. Azok a komor, megöregedett akasztók, akikre nem akasztanak már semmit.

— A feleségem és a lányom hét végén lementek a Balatonhoz. Lerucantak. Hol van ez már?! Egy Milcsi nevű barátom bedugta azt a kalácsképét. „Csinálunk valamit? Beugrunk este a Gizihez?” Beugrottunk este a Gizihez. De ez a Milcsi nevű barátom...

— De amikor komolyan mondom, hogy... — Fel akart emelkedni, de a másik visszanyomta. Visszanyomta, és nem vette le a kezét a válláról.

— **Esz** a fene. — A bódés szomorúan bólogatott. — A falba tudnád verni azt a hülye fejedet, hogy miért kellett neked éppen erre jönni!

— Miket beszélsz!

— Mert úgyis éppen benéztél volna. Bekukkantottál volna. Milcsi! Milcsi!
— Fölrántotta a zongoraszékről. Megsodorta azt a rózsás arcot a két tenyere között, aztán visszanyomta. A vállfák felé hátrált, onnan nézte.
— Ami igaz, igaz, jól tartod magad. Sose értettem, hogy miért égtél le a Gizinél. Te, hol lehet most a Gizi? Hol énekel?

Milcsi rándított egyet a vállán.

A bódés könyökig bedugta a kezét egy akasztóba. — Ki akarnak söpörni innen. Egyesek elhatározták, hogy kisöpörnek az Árusok teréről. Talán egy kapualjba, talán a villamosmegállóhoz. — Most már valóság- gal ott lógott az akasztón. Az akasztón hintázott, ahogy egyre csak azt ismételte: — Megirigyelték, hogy a feleségem és a lányom a Balaton- nál töltik a hétvéget. Megirigyelték.

Leröpült az akasztóról, megforgatta Milcsit a zongoraszéken. — Tu- dod, hogy micsoda megrendelésem úszott el!

Milcsi pörgött, és közben azt a hangot hallotta.

— Komoly tétel. Ilyesmi csak egyszer ugrik be... vagy egyszer se. A Lózsi át akart venni... meg se mondom, milyen tételt. Vidékre ment volna, szállodákba, üzletekbe. Dunántúlra, gondold meg. Ha ez bevág — enyém az egész Dunántúl. Onnan pedig már csak egy lépés, és megnyílnak előttem a határok. — Lehajtotta a fejét. — Nem nyíl- nak meg előttem a határok. — Szünetet tartott. — Már minden rendben volt. Már vártam, hogy jöjjenek a Lózsi emberei. Csakhogy aztán mégse hozzám jöttek a Lózsi emberei. Hanem a Doboshoz! A Doboshoz, Milcsi. A Doboshoz.

A zongoraszék perdült egyet, aztán megállt. És most szembenéztek egy- mással. A bódés és a vendége.

A zongoraszék lassan forogni kezdett, és közben megint az a távoli gramofonzene.

A bódés, úgy menet közben megállította a széket. Ujjával megérintette a vendég arcát. Éppen hogy megérintette az állánál, a fül mellett. — Te sose vágod meg magad? Pedig milyen vékony bőröd van. Milyen vékony, finom bőröd. Ezt még a Gizi is elismerte. Nem volt nála sikered, de ezt még ő is elismerte. — Perdített egyet a széken. Majd hirtelen meg- állította, úgyhogy a vendége most éppen háttal ült. — Én már alig merek borotválkozni. Mindig megvágom magam... különösen az állnál.

A vendég háttal ült. Már majd lecsuklott a székről. Aztán egyszerre ordítózni kezdett.

— Mi bajod van velem! Hónapok óta nem is láttam a Dobost! És ha azt hiszed, hogy... szóval... — Elakadt. — Mi bajod van velem?!

A szék rándult egyet. Milcsi megint szembekerült azzal a borotvátlan arccal.

A bódés uborkát szopogatott. Akárcsak egy tölcser fagyaltot. Figyel- mesen nézte Milcsit. — Lemennek Andor bácsihoz.

— Andor bácsihoz?

— Kácsra. Miért? Egész jó hely. Kácsfürdő. Én nem mondom, hogy a Balaton, de azért mégiscsak... — Búsan szopogatta az uborkát. — A Balatonnak vége. Még jó, hogy van ez az Andor bácsi.

Milcsi lehunyta a szemét, bólított.

A bódés megismételte. — A feleségem és a lányom lemennek Andor bácsihoz Kácsra. Kácsfürdőre. Vagy ez inkább valahol fent van? És akkor azt kéne mondanom, hogy felmennek...? Vagy így is jó?

— Így is... azt hiszem.

— Kács... Kácsfürdő. Biztosan jó vize van. — Körülrágcsálta az uborka végét, aztán elhajította. Megint az akasztóknál volt. Meglökött egyet, és az meglökte a többit. A vállfák belefűrődtek a kampókba, belehasítottak egymásba.

— A nyakamon maradtak!

Az akasztók lökdösődtek. Komor, dühödtt verekedés. Rozsdás csattogás. Volt ami lezuhant, de a többi nem hagyta abba.

Milcsi föl akart állni, de nem tudott fölállni.

— Téged nem vág a nadrág? — A bódés Milcsi körül keringett, a nadrágját rángatta. — Látod, itt.. itt... a bal oldalon! Nem tudom, hogy van ez, de a bal oldalon mindig vág.

— Tudnék neked valakit. Egy szabót.

— Igazán? Hiába, te csak segítesz az emberen. — Elgondolkozott. — Bár talán meg se tudnám fizetni.

— Jó szabó.

— Ó, kitűnő szabó! A legeslegkitűnőbb szabó! És még annál is kitűnőbb! Ha te nála dolgoztatsz. De hát az én helyzetemben...

Milcsi hallgatott. Két kézzel kapaszkodott a zongoraszékbe, és hallgatott.

A bódés a nadrágját rángatta, nagyon bánatos képet vágott. Majd megforgatta a zongoraszéket. — Hát mennyivel jobbak a Dobos akasztói?!

Milcsivel megperdült a bódé. Pörögtek az akasztók, pörögtek a próbababák.

— Lehet, hogy ezek semmit se érnek?! — A bódés beledugta a nyakát egy akasztóba. Két kezét kilógatta. — Semmit se érnek! Semmit! — Egy darabig hintázott, aztán Milcsihez repült. — Egy valaki ért az akasztókhoz, és az te vagy, Milcsi. Ezt mindenki tudja az Árusok terén. Ha azt mondod valamire, hogy rendben van, akkor rendben van. De ha azt mondod... — Megfogta a vendége vállát. Megszorította.

Az felnyögött.

A bódés úgy szorította, mintha össze akarná préselni. Majd elengedte. — Érdekes, hogy még mindig nem kopaszodsz.

Milcsi két kezét a fejére szorította, mintha ütést várna. A bódés nagyon szelíden lefejtette a két kezét.

— Csak megnézem, hogy itt felül... Ne haragudj, Milcsi, de meg kell néznem, hogy mi a helyzet. Mert ha itt elkezdődik, akkor vége. Nálam is így kezdődött. Nem, nem, semmi baj.

Körbejárta a vendégét.

— Azt hittem, ráfésülöd a haját. Miért? Nincs abban semmi. Egy darabig én is azt csináltam. De most már honnan?! Honnan?!

Milcsi megint a fejére szorította a két kezét.

A bódés fésűt rántott elő a zsebéből. Oldalról próbálta felhozni azt a maradék haját.

— Haj ez még, uram!

Milcsi keze lecsúszott a fejről.

A bódés előtte állt. Most éppen előrefésülte a haját.

— Ezt mondta a borbély, Milcsi. Ezt vágta a pofámba, ott az üzletben, mindenki előtt. Haj ez még, uram!

Kopasz homlokát kopogtatta a fésűvel. — Hallottad, hogy a Laufer Klári cirkuszhoz került Bécsben? De ez még semmi. Mint oroszlánszelídítő! Egy női oroszlánszelídítő! Hát engem mindenesetre megszelídített. A feleségem egy valakire volt féltékeny. A Laufer Klárra. Hogy ki köpte be neki? Talán te?

— Hogy képzeled...?!

— Na, jó, jó. — Eltette a fésűt. Meghajolt a vendége előtt. — És most nézd meg az akasztókat.

Mélyen meghajolt a vendége előtt. Karját lelógatta, mintha ujja hegyével meg akarná érinteni a cipője orrát.

Milcsi gyanakodva pislogott. — Az akasztókat?

— Nézd meg az akasztóimat. — Lassan felegyenesedett. Alázat és düh volt a tekintetében. — Már előbb meg kellett volna hogy kérdezzek. Te mégis vagy valaki az Árusok terén.

Milcsi előrehajolt a zongoraszéken. Várt, figyelt.

— Meg kellett volna, hogy kérdezzek, mielőtt ezt az egészet elindítottam a Lózsival. Hozzád kellett volna fordulnom. Hozzád, és senki másra. Mert könnyen lehetséges, hogy a Dobos akasztói mégiscsak jobbak. És akkor meg mit ugrálok, azt mondd meg, Milcsi?!

Milcsi összehúzta magát. Válla előregörnyedt, keze a térdén. Így ült, amikor leemelték a székről.

— Meg kell nézned az akasztóimat! Meg kell hogy tegyed... Nem, nem, ezt nem tagadhatod meg a barátodtól!

Milcsi ott állt az akasztók előtt.

Rudakon lógtak az akasztók. Női blúzokat vártak a vidám, színes vállfák. A komolyabbak meg férfizakót, télikabátot. De azok a hatalmas, öreg akasztók nem vártak már semmire. Vasrudakon lógtak. Váll a váll mellett.

— Jók ezek még. — Milcsi lehajtotta a fejét. — Jó akasztók.

— Ezt te csak úgy mondd.

— De igazán. — Félénken megérintett egy akasztót. — Micsoda márka! Ma már sehol nem találni ilyet.

— A Dobosnál se?

— Nem ismerem a Dobos akasztóit.

— A Lózsi se ismeri a Dobos akasztóit. Úgy volt, hogy tőlem vesz át egy nagyobb tételt, de aztán mégiscsak a Dobostól. Pedig ő se ismeri a Dobos akasztóit. Senki se ismeri a Dobos akasztóit? Senki?!

Milcsi nem vette le kezét az akasztó válláról. Mintha békíteni akarná.

— Milyen masszív!

— Masszív? — A bódés le-föl járkált, ahogy dalolta. — Masszív! Masszív!

Abbahagyta a járkálást. Megállt a vendége mögött.

— Azért mégiscsak meg kell vizsgálnod ezeket az akasztókat. Alaposan meg kell vizsgálnod.

— De hát...

— Mindenki más boldog lenne, ha azt mondanád, hogy masszívak az akasztói. Mindenki más. De én mégis azt kérem tőled, hogy...

Megfogta a vendégét, feldobta a rúdra.

Az majdnem átzuhant. Akárcsak valami drótkötélpályán lengene, irtózatossá magasságban.

— Rajta, öregfiú!

Még ennyit hallott. Aztán az egyik akasztó meglódult, meglökött egy másikat. Az egy harmadikat. Dühödött, sértődött lökdösődés. Egy megfeketedett nyakú öreg beleakaszkodott egy fiatalabba. Oldaltrántotta, levágta. A rángás végigfutott a soron.

A rúd remegett, mintha le akarna szakadni.

Milcsi kicsit arrább csúszott. Ujjai szétnyíltak, majd összerándultak.

Az akasztók hintáztak. Mintha váratlanul jókedvük kerekedett volna. Meglökték egymás vállát, de csak úgy biztatóan. Aztán feldobták a vállukat, majd leejtették. Fel és le, fel és le. Most már kihívóan hintáztak. Pökhendien, fenyegetően. Akárcsak orra akarnák verni Milcsit. Vagy éppen csak úgy felütni az orrát. „Akarsz valamit? Akarsz valamit?”

Milcsi semmit se akart. Kalimpált. Felhúzódkodott, visszacsúszott. Majdnem lecsúszott, de valaki visszatolta.

Az akasztók megindultak. Egymást tolták, lökdösték, ahogy féloldalasan hintázva megindultak feléje. Mogorva, sértődött vállfák csúsztak előre. Rozsdás kampók, elgörbült horgok. Négyen-öten zuhantak egymásra. A legelső, a legelső pedig mintha trapézzal lendülne előre.

Milcsi meglódult, ahogy az akasztó oldalba csapta.

Oldalba csapták, mellbe lökték, hátba vágják. Fölhasították a kabátját, föl tépték a mellényét. Két oldalról nyúltak a hóna alá, ahogy feldobták. Egyik a másikra dobta. Egyik a másikra, és mindegyik beletépett.

A bódés odalent állt. Átölelte az egyik próbaba nyakát, és csak nézte.

— Milcsi...! Milcsi...!